

AMERIŠKA DOMOVINA

AMERICAN IN SPIRIT
FOREIGN IN LANGUAGE ONLY

AMERICAN IN SPIRIT
FOREIGN IN LANGUAGE ONLY

National and International Circulation

SLOVENIAN
MORNING NEWSPAPER

CLEVELAND OHIO, MONDAY MORNING, FEBRUARY 17, 1964

STEV. LXII — VOL. LXII

NO. 33

Kubanska diktatura vendarle zamešana v nemire v Venezueli

Komisija OAD je dognala, da je Castro na vse mogoče načine podpiral boj proti ustavnim in demokratičnim vladam Venezuele.

WASHINGTON, D.C. — Na pobudo Venezuele je Organizacija ameriških držav imenovala posebno komisijo, ki naj preišče, koliko se kubanski diktator Castro meša v notranje zadeve Venezuele in podpira venezuelske upornike. Komisija je šla v Venezuelo in tam dognala, da Castro res nima čistih rok. Sestavila je dolgo poročilo in mu dala veliko število prilog. Poročilo obtožuje Castra, da je najmanj v petih oblikah podpiral venezuelske levčarje.

Castrovo radio postaja so ravno tiste tedne, ko so bili v Venezueli nemiri in izgredi na čevnem redu, stalno hujšale vse nasprotnike vlade predsednika Bethancourta. Zadnja tri leta se je na Kubi vežbalo v zatrtosti kakih 300 "turistov" iz Venezuele, 60 med njimi je takih, ki jih vsi poznajo kot organizirane komuniste. Glavni venezuelski komunist Machados je na skrivnem prenašal dolarje s Kube v Venezuelo. Komisija si je tudi ogledala prostore, kjer so venezuelski komunisti skrivali orožje in municijo, ki so jo dobivali s Kube.

Ameriški javnosti je vse to že davno znano, v Latinski Ameriki pa tega niso verjeli, mislijo, da si je vse to izmislila ameriška politična javnost. Gornje poročilo je torej bolj namenjeno Latinski Ameriki kot nam. Uradno bo objavljeno še tekom tega meseca.

Organizacija ameriških držav ima sedaj pravno podlago, da nastopi proti Kubi s sankcijami. Do tega bo težko prišlo, ker ima Castro še zmeraj nekaj prijateljev in zagovornikov med državami in diplomati Lat. Amerike.

Zah. Nemčija zavrnila ponudbo odprila Zidu

BONN, Zah. Nem. — Berlinški zid je huda nadlega za Berlince, vendar sta se vlada Zahodne Nemčije in mestna uprava Zahodnega Berlina odločili zavrniti ponudbo vlade Vzhodne Nemčije, da bi Zid odprla za veliko noč in Binkošti na enaki osnovi kot za pretekli Božič.

Zahodnonemška vlada in mestna uprava Zah. Berlina trdita, da hoče Vzhodna Nemčija izbrati odpiranje prehodov skozi Zid v razbijanje nemške enotnosti. Vzhodna Nemčija bi rada s tem dosegla vsaj dejansko priznanje Zahodnega Berlina kot tretje nemške enote poleg Zahodne in Vzhodne Nemčije. V Bonnu smatrajo Zahodni Berlin za del Zahodne Nemčije in se upirajo tudi priznanju Vzh. Nemčije kot neodvisne države. To smatrajo le za del Nemčije pod "sovjetsko zasedbo."

Vremenski
pravi:
prerok

Večinoma sončno in ne tako mrzlo. Najvišja temperatura 38.

Novi grobovi

Uršula Jalovec

Zadeta od srčne kapi je preminula na svojem domu na 16313 Parkgrove Ave. Uršula Jalovec, roj. Skraba, stara 72 let. Bila je vdova, soproj Michael je umrl leta 1957. Tukaj zapuša sina Michaela, vnukinja Alice-Marie ter več drugih sorodnikov. Rojena je bila v Tomišlju pri Ljubljani, kjer zapuša več sorodnikov. Tukaj je bivala 47 let. Bila je članica Društva Carniola Hive No. 493 T.M. in Podr. št. 41 SZZ. Pogreb bo jutri zjutraj ob 8.15 iz Jos. Zele in Sinovi pogreb. zavoda na 458 E. 152 St. v cerkev Marije Vnebovzete ob devetih, nato na Kalvarijo.

Čangkajšek ima v ZDA še veliko prijateljev

Nad 70% ameriške javnosti je še vedno proti sprejemu rdeče Kitajske v Združene narode.

PRINCETON, N.J. — Nobena tuja država nima tako spetnih in sposobnih zagovornikov in pokroviteljev, kot jih ima Čangkajšek. Zato je tudi tako dobro zapisan v naši javnosti. Seveda ni to samo zasluga Čangkajškovih lobistov, mnogo so k temu Čangkajškovega uspehu pripomogli tudi kitajski komunisti sami s svojo brezobzirno zunanjo politiko.

Kako velike simpatije uživa Čangkajšek se vidi po tem, da je pri nas še zmeraj 71% prebivalstva proti temu, da bi kitajski komunisti prišli v Združene narode, kjer sedaj vlada na Formozu zastopa ves kitajski narod. Takoj po korejski vojni jih je stalo na tem stališču 80%, v desetih letih se torej simpatije do Čangkajška niso bistveno spremenile.

Ni pa naša javnost istih misli, kadar je treba odgovoriti na vprašanje, kaj potem, ako bi kitajski komunisti vkljub vsemu prišli v Združene narode. Samo 42% jih misli, da se bo treba s tem sprijazniti, celih 45% pa misli, da bi morala naša dežela izvajati posledice, to je iti iz ZN.

Te številke dokazujejo, da kitajsko vprašanje ne bo igralo pri letošnjih volitvah nobene vloge. Ne bo se ga dotaknil noben politik, kajti stališče do kitajskih komunistov se ne ravna po strankarski pripadnosti posameznih volivcev. Volivci se razlikujejo samo po tem, da je na zapadu dežele več zanimanja za Kitajsko, na vzhodu dežele pa manj.

— Na mnogih krajih na Filipinih imajo na leto do 150 palcev padavin.

Jurij I. Nosenko se je sam odločil za pobeg

To je povedal v razgovoru uradnemu zastopniku Sovjetske zveze in predstavniku Švice.

WASHINGTON, D.C. — Ob lasti Združenih držav so dovolile diplomatskemu zastopniku Sovjetske zveze razgovor s prebeglim štabnim častnikom Sovjetske tajne policije Jurijem I. Nosenkom. Ta je tekom svojega bivanja kot član sovjetske delegacije na razorožitveni konferenci v švicarski Ženevi zaprosil Združene države za polit

6117 St. Clair Ave. — Henderson 1-0628 — Cleveland 3, Ohio

National and International Circulation

Published daily except Saturdays, Sundays, Holidays and 1st week of July

Manager and Editor: Mary Debevec

NAROČNINA:

Za Združene države:

\$14.00 na leto; \$8.00 za pol leta; \$4.50 za 3 mesece

Za Kanado in dežele izven Združenih držav:

\$16.00 na leto; \$9.00 za pol leta; \$5.00 za 3 mesece

Petkova izdaja \$4.00 na leto

SUBSCRIPTION RATES:

United States:

\$14.00 per year; \$8.00 for 6 months; \$4.50 for 3 months

Canada and Foreign Countries:

\$16.00 per year; \$9.00 for 6 months; \$5.00 for 3 months

Friday edition \$4.00 for one year

Second Class postage paid at Cleveland, Ohio

83

No. 33 Mon., Feb. 17, 1964

Ciprska kriza

Ciprska kriza spada med tiste, ki o njeni usodi ne odločuje toliko njeno bistvo kot okoliščine, ki jo spremljajo.

Bistvo ciprske krize je preprosto. Na tem gospodarsko in vojaško malo pomembnem otoku brez prirodnih bogastev živi okoli pol milijona ljudi, kakih 400,000 pripada grški narodnosti, okoli 100,000 pa turški. Obe narodnosti se sovražita že stoletja, ne morda radi lokalnih preprirov, ampak radi žalostne zgodovine, ki prepleta že od nekdanjih odnosov med Turki in Grki. Minulo je že skoraj 150 let, odkar so se Grki osvobodili turške nadvlade, toda tistih časov še danes ne morejo pozabiti. Spomine nanje so jim znova poživilo boji med obema narodoma po prvi svetovni vojni, ki je pregnala Grke iz Male Azije. Pognala v pravem smislu besede, kajti nekaj sto tisoč se jih je moralo izseliti iz Male Azije na grško stran. Seveda so tudi Turki morali zapustiti kraje, ki so sedaj pod grško politično kontrolo. Da spomini ne obledijo, gledajo Turki zmeraj na usodo tistih Turkov, ki morajo živeti v vzhodnem delu grškega kraljestva, ne daleč od Carigrada. Usoda ni ravno lepa in prikupljiva, toda svet le malo ve zanje, ni še namreč dala povoda za mednarodne napetosti. Seveda so tudi Grki prepričani, da so Turki samo navidezno njihovi prijatelji, da pa jim v resnici nasprotujejo, kjerkoli se ponudi prilika.

Tako so odnosi med Grčijo in Turčijo že takrat zastrupljali stike med ciprskimi Grki in Turki, ko je bil Ciper še angleška kolonija. Da bi bili odnosi še bolj neznosni, so se ciprski Grki oprijeli ideje, da njihov otok spada v Grčijo, česar se naravno ciprski Turki branijo z vsemi štirimi. Tak je bil položaj, ko so v prejšnjem desetletju ciprski Grki začeli državljansko vojno proti angleški kolonialni upravi. Državlјanska vojna se je končala s kompromisom, ki ni zadovoljil ne Grkov ne Turkov, pač pa kolikor toliko interese velikih držav, največ seveda Anglije.

Kompromis je bil torej že v začetku in v bistvu piškav. Grki niso dosegli združitve vsega otoka z Grčijo, Turki pa ne delitve otoka in pripojitve turškega dela k turški republiki. Z novo ciprsko državo ni bil torej nihče zadovoljen. Grki so mislili na Atene, Turki pa na Ankaro, nihče pa ni videl v Nikoziji glavnega mesta svoje svobodne in neodvisne republike. Komunisti so bili že takrat ne največja, zato pa najboljše organizirana stranka. Niso dosegli svojega cilja, da bi Ciper predelali v "ljudsko republiko", toda na svoj cilj niso pozabili. Njihov namen je bil, da spravijo novo republiko ob ves kredit med domačimi ljudmi, kar so tudi dosegli s spretnim, premišljenim, načrtnim hujskanjem Turkov proti Grkom in narobe. Sadove hujskanja smo videli v krvavih izgredih in nemirih tekem letošnje zime, ki so dali povod za sedanjo krizo. Precej odgovornosti zanjo nosi tudi nadškof Makarios, ki ni izvrševal sklenjenega sporazuma tako, kot so želeli Turki. Turki so se maščevali s tem, da so sabotirali vse upravno delo, do česar so bili pravno upravičeni v smislu pogodbe, ki tvori podlago za ravnanje političnih sil na otoku. Makarios je radi tega predlagal spremembo ustave, ki bi Turkom vzela pravico vetiranja. Proti tej nameri se je uprla poleg ciprskih Turkov tudi turška republika, kar je naravno dalo povod grški vladi, da goreče zagovarja pritožbe in zahteve svojih ciprskih rojakov. Tako je nastala potreba, da se odnosi med ciprskimi Grki in Turki znova uredijo. Prirodno bi bilo, da se otok deli v dva dela; vsak od obeh naj gre, kamor ga vleče srce. Na nekaj takega se turški del prebivalcev že pripravlja. Če so poročevalci točni v svojih poročilih, se turška manjšina seli iz mešanih krajev v naselja s strnjeno turško večino. Otok se bo tako sam po sebi razdelil v dva dela. Ali bosta omogočila neke vrste konfederacijo ciprske republike, je težko reči.

Za ciprsko krizo so namreč bolj merodajne mednarodne okoliščine, ki ne spadajo v bistvo krize. Na Cipru imajo Angleži svojo zadnjo vojaško postojanko v Sredozemlju. Jim je zaenkrat krvavo potrebna, ker je edina njihova zveza do vojne luke v Adenu na jugu Arabskega polotoka. Njihove interese in njihovo stališče zastopajo tudi vse angleške zaveznice, med njimi tudi naša dežela. Proti vojaški postojanki rujejo naravno najbolj ruski komunisti in njihovi sopotniki po vsem svetu. Za mednarodno politiko je torej bolj važna angleška vojaška postojanka na Cipru kot pa Ciper z njegovo politično krizo. Ako ne bi postojanka igrala svoje vloge, bi se svobodni svet hitro pomiril z delitvijo otoka na dva dela. Sedaj mora držati z Anglijo, ki trdi, da je najboljša rešitev še zmeraj ciprska neodvisna republika. Za Anglijo je to gotovo najboljša rešitev, kajti njena postojanka je bolj trdno v njenih rokah, ako je na neodvisnem Cipru, kot pa bi bila, ako bi bil Ciper v Grčiji ali Turčiji.

Grčija in Turčija sta obe članici NATO, torej zaveznici. Zavezništvo je samo navidezno. Je nekaj pomenilo,

dokler sta se obe bali Moskve. Danes je ta strah zanje minul in veselje do zavezništva je radi tega mo

Novo življenje

Povest. — Spisal dr. Fr. Detela.

"Kramarjevih se varuj!" ko vas je tožil Albin zaradi razžaljenja časti."

"Kaj tistih 20 kron! A kar je naredil Adolf prejšnjemu dacarju, tega ne pozabim nikoli. Nekega Dolinarja smo imeli — tam pri Logatcu je bil doma — tako dober in vesel in postrežljiv človek je bil, kakršnega ne dobimo več. Vedno je premišljeval, kako bi ljudem pomagal, in ustanavljal je društva in zadruga in govoril in svetoval na vse strani. Zenoil se je pri Cenetovi Metki, ki se je pri Kramarju učila kuhati. Toda ne dolgo."

"Adolf jo je hotel sam učiti," je dejal Martin. "To pa dacarju ni bilo prav."

"Naj bo, kakor hoče," povzela je mati. "Sporekla sta se in toževala. V sodišču sta se potem nekako poravnala in zopet občevala prijazno. Dacar pa je bil tako nespameten ali tako dober, da je dovolil Adolfu pri neki veselici iztočiti par litrov nezadacanega vina. Adolf pa hajdi! ovadit dacarja. Prič je bilo dosti, utajiti se ni dalo nič. Dolinar je izgubil službo. Črez nekaj mesecev smo brali, da je utonil v Mariboru. Metki se je pa nekoliko zmešalo. En mesec, dva je zdrava in dobra, ne govori mnogo, a dela prav pridno pri Žibertu. Na mah pa jo zgrabi, da začne tavati okrog in iskati Dolinarja. Zdaj roma že zopet."

Tonček je tiho prikimal in vprašal, kako da se Žgur družijo s Kramarjevima.

"Obešata se nanj, ker njima ljudje nič prav ne zaupajo, Žgurju pa, ki je poštenjak, samo nekoliko ničemuren."

"Ali se ni ženil Albin na Trati?"

"Oh, ta se ženi povsod; a povsod le na kvatre. Sestro ima omoženo gori. Emo. Ta je pa vse drugačna; ta je pa takšna gospodinja, kakršnih treba za lučjo iskati. Mladi Vrbani bo kmalu najbogatejši tod okoli."

"Kako pa ravnata s starima dvema, tega pa nič ne poveš?" oponesla je gospodinja, ki je slišala iz te hvale nekako očitjanje.

"Da, to je res. S tema ne delata lepo. Tako ni noben človek popoln; ta je dober za to, drugi za drugo, za vse nobeden."

Vstopil je Žgur, ki je iskal Tončka. "Ze imam nekaj za te, Tonček!" je zavpil. "Poleg Žiberta Mlakarjeva hiša se bo dobila, kakor nalašč za tvoj obrt, zraven vrt, njivica in malo travnika. Nekaj boš plačal in potem dobiš takoj posojilo na hišo."

Šla sta ogledat si hišo, ki je ugajala Tončku. "Blizu kočice, kjer si se ti rodil," dejal je Žgur in pokazal na leseno, ometano hišico. "Oče jo je popravil; a noter ne pusti nikogar in z drugimi kočarji se ne družijo; zato ga nimajo nič kaj radi."

"Jutri se odpeljem," je dejal Tonček, "da uredim svoje stvari in v dveh dneh pripekljem najpotrebnejšo opravo."

Na vasi so začeli pokati možnarji.

"Kaj pa to?" začudil se je Tonček.

"Jutri je županov god, sv. Adolf."

"Slavite ga kakor cesarjevega."

"Par let sem. — Dvakrat, petkrat, šestkrat. Jaz štejem, koliko bo strellov. Prihodnji teden bo župnikov god, takrat bodo pa zopet streljali in sprožili še več strellov, ker se vedno kosajo med seboj."

"Vojška služba je dandanes igrača," zavračal je mladenič stari Frtin. "Dve, tri leta služite in skačete krog vojašnice in vsake kvatre se vam da dopust. Marširate pa samo po železnici v vagonih. A prej je bilo drugače. Jaz sem služil osem let nepretrgoma in takrat je pel zares hoben prvi teden: "Nič delj ko do nedelje, nič delj ko do nedelje," in drugi teden: "Še en teden po nedelji," še en teden po nedelji!" in potem: "Od nedelje do nedelje, od nedelje do nedelje!" Marširali smo po deset ur na dan; in kakšne so bile kazni! No, da so te odpravili, to je prav."

"Koliko let si hodil, Tonček, ti za bobnom?" vprašala je Frtinka.

"Ne enega dne, mama," smejal se je Martin.

"Kako, da ne, če je bil vojak."

"Jaz stavi za tri viržinke, da ni hodil. Tonček za bobnom. Velja, mama?"

"Ne bodi neumen! Saj jaz ne kadim viržink."

"Ampak jaz jih bom, ko stavo dobim."

"Nikar ga ne poslušaj!" dejal je oče. "Seveda ni hodil Tonček za bobnom, ker je bil pri topničarjih, in ti ne rabijo bobna."

"V nedeljo, mama, da ne boste pozabili, tri viržinke! S Tončkom se morava malo postaviti."

"Z očetom sta se že videla," dejal je Frtin. "Sam za se živi v koči, ki jo je bil nazaj kupil in popravil, in vrt nari zopet po malem. Pri čem da je, se pa nič ne ve. Marširko si naredi denar v Ameriki in o teh vse govori. o drugih, ki se vrnejo revni, je vse tiho."

"Kaj pa Kramarjeva dva?" vprašal je Tonček.

"Prevzetnost je velika," razlagal je Martin, "in razvika tudi; toda Albin je, mislim, že zabil svojo doto, in koliko je Adolfovega, se ne ve. Lansko leto je bil zelo pri kraju in je bil namignil učitelju, naj ne uči otrok tiste pesmi: "Pred nami boben ropota." Potem se je pa poravnalo in pogodil se je z upniki za 50 odstotkov popusta in zdaj je zopet na konju. Časti ju vse, ne mara pa za nju nihče."

"Jaz ju imam tem rajši, čim manj ju vidim," dejal je krčmar.

"Ker ste plačali 20 kron,

ko vas je tožil Albin zaradi razžaljenja časti."

"Kaj tistih 20 kron! A kar je naredil Adolf prejšnjemu dacarju, tega ne pozabim nikoli. Nekega Dolinarja smo imeli — tam pri Logatcu je bil doma — tako dober in vesel in postrežljiv človek je bil, kakršnega ne dobimo več. Vedno je premišljeval, kako bi ljudem pomagal, in ustanavljal je društva in zadruga in govoril in svetoval na vse strani. Zenoil se je pri Cenetovi Metki, ki se je pri Kramarju učila kuhati. Toda ne dolgo."

"Adolf jo je hotel sam učiti," je dejal Martin. "To pa dacarju ni bilo prav."

"Naj bo, kakor hoče," povzela je mati. "Sporekla sta se in toževala. V sodišču sta se potem nekako poravnala in zopet občevala prijazno. Dacar pa je bil tako nespameten ali tako dober, da je dovolil Adolfu pri neki veselici iztočiti par litrov nezadacanega vina. Adolf pa hajdi! ovadit dacarja. Prič je bilo dosti, utajiti se ni dalo nič. Dolinar je izgubil službo. Črez nekaj mesecev smo brali, da je utonil v Mariboru. Metki se je pa nekoliko zmešalo. En mesec, dva je zdrava in dobra, ne govori mnogo, a dela prav pridno pri Žibertu. Na mah pa jo zgrabi, da začne tavati okrog in iskati Dolinarja. Zdaj roma že zopet."

Tonček je tiho prikimal in vprašal, kako da se Žgur družijo s Kramarjevima.

"Obešata se nanj, ker njima ljudje nič prav ne zaupajo, Žgurju pa, ki je poštenjak, samo nekoliko ničemuren."

"Ali se ni ženil Albin na Trati?"

"Oh, ta se ženi povsod; a povsod le na kvatre. Sestro ima omoženo gori. Emo. Ta je pa vse drugačna; ta je pa takšna gospodinja, kakršnih treba za lučjo iskati. M

HENRIK SIENKIEWICZ:

KRIŽARJI

XVII

Za Matka in Zbiška, ki sta že prej služila pri Vitoldu in sta bila že sita litovskih in žmudzkih vojakov, ni nudi pogled na tabor ničesar novega; toda čeh jih je ogledoval z radovednostjo in razmišljal v svoji notranjosti, kaj lahko pričakuješ v boju od takih ljudi, ki jih je primerjal s poljskimi in nemškimi vitezi. Tabor je bil v nižini, obdani od gozda in močvirja, popolnoma zavarovan pred napadi, ker nobena druga vojska ne bi mogla prebresti teh izdajalskih močvirij. Tudi nižina, na kateri so stali šotori, je bila glinasta in močvirna, toda oni so si naklestili jelševih in smrekovih vej in jo nastlali z njimi tako na debelo, da so počivali kakor na najbolj suhem mestu. Knezu Skirvoju so v naglici zgradili neke vrste "neme" ali litovske kočje iz zemlje in neotesanih hlodov, za odličnejše ljudi so spletli iz vej več kolib, navadni vojaški so sedeli okoli ognjev pod milim nebom, v obrambo proti vremenskim izpremembam in dežju so imeli le kože in kože, ki so jih nosili na golem telesu. V taboru ni še nihče spal, ker niso ljudje imeli po zadnjem porazu nobenega opravila in so spali podnevi.

Nekateri so sedeli ali pa ležali okoli svetlih ognjev, kurjenih s suhljadjem in jelševimi vejami, drugi so grebli po ugasli in s pepelom posuti žerjavici, od koder se je razširjal vonj po pečeni repi, navadni hrani Litvinov, in smod pečenega mesa. Med ognji so se svetile grmade orožja, naložene v bližini, da bi v potrebi lahko vsakdo takoj zgrabil svoje orožje. Hlava si je radovedno ogledoval kopja z ozkimi in dolgimi, iz kaljene železa skovanimi konicami,

CHICAGO, ILL.

REAL ESTATE FOR SALE

ELK GROVE VILLAGE — 4½ year old, 3 bedroom ranch. Att. Gar. S/S's. Fully improved. Price not inflated. Ideal for young or retired. Close to everything. Appointment. 437-4757. (35)

LAKE BLUFF — New Colonial b-level. 450 W. Sheridan Pl. 3 bdrms, 3 baths, lge. liv. rm., sep. din. rm., lge. kit, W/eating area. AM-FM intercom. sys. thruout hse. Bsm. 2 car gar. Immed. poss. Open Hse. 10-6. Owner 234-1925, call after 7 PM. (35)

3 Bdrm. BRK. RANCH — Attach. gar., 2 full baths., lge. liv. rm., din. & fam. rm., lge. lot, walking distance to sch. \$21,000. 173rd & Kedzie. 335-4064. (35)

MALE HELP

Turret Lathe

Currently have openings on night shift for experienced men capable of setting up and operating on PJ's 5D and 3U or W. S. 3A & 1A, and/or Gisholts, also automatic Chuckers, Manutrol, and Bullard, machining variety of metals to close tolerances. Top wages plus many excellent benefits. Must have some tools.

HILLS-McCANN CO.

400 MAPLE AVE.
CARPENTERSVILLE, ILL.
Tel.: 426-4851
HOURS: 8:30 To 5:00

(35)

bate, narejene iz mladega hrastičja, posejane s kremenom ali željbi, topore s kratkimi toporišči, podobne poljskim sekiram, ki so jih rabili jezdec, in topore s skoraj tako dolgimi toporišči, kakršne imajo bojne sekire; s temi so se borili pešci. Med njimi se je našlo tudi bakreno orožje, še iz tistih časov, ko se je železo še malo rabilo v zapuščanih krajih. Tudi nekateri meči so bili bakreni, a večina iz dobrega, iz Novgoroda pripelnega jekla. Čeh je jemal v roko kopja, meče, topore, smolnate, v ognju kaljene loke in opazoval pri blesku ognja njih dovršenost. Konj ni bilo mnogo pri ognjih, ker so se črede pasle dalje v gozdih in po lokah pod stražo skrbnih konjarjev; a ker so odličnejši boljarji hoteli imeti svoje konje pri rokah, jih je bilo nekoliko v taboru, ki so jih sužnji krmili iz roke. Hlava se je čudil kosmatim truplom teh nenavadno drobnih konj z velikanskimi vratovi, na splošno tako čudnih, da so jih zapadni vitezi imeli za čisto posebne gozdne živali, bolj podobne enoročcem kakor resničnim konjem.

"Veliki bojni konji tu ne pomagajo nič," je govoril izkušeni Matko, spominjajoč se prejšnje službe pri Vitoldu, "ker se velik konj takoj pogrezne v močvirjih, a tukajšnji pritlikavec se splazi povsod skozi prav tako kakor tudi človek."

"Toda na bojišču," je odgovoril Čeh, "tukajšnji niso kos velikim nemškim."

"Seveda ne. Zato pa Nemec žmudžinu ne ubeži, a ga tudi ne ujame; ti konji so namreč tako nagli ali pa še hitrejši kakor tatarski."

"A vendar se mi čudno zdi, zakaj kar sem videl tatarskih ujetnikov, ki jih je bil Zih pripeljal v Zgoželice, so bili majhni ljudje in njihovi konji tudi, a tukajšnji ljudje so visoke rasti."

Ljudje so bili res visoke rasti. Pri blesku ognja so se vi-

dele izpod kož in kožuhov široke prsi in krepke rame. Vsi so bili suhi, koščeni in dolgi, splošno so ti ljudje po rasti presegali prebivalce drugih litovskih pokrajin, ker so prebivali na boljših in obširnejših zemljah, kjer je bila redkejša lakota, ki je včasih trpinčila Litvo. Zato pa so po divjosti presegali celo Litovce. V Vilnu je bil velikoknežji dvor, v Vilnu so se zbirali knezi od vzhoda in zahoda, tja so prihajala poslanstva in se stekali inozemski trgovci, ki se je po njih mešan in okoličan seznanjal s tujino; tu se je tujec pojavljal le v postavi križarja ali mečevega viteza, ki sta nosila v gluhe gozdne naselbine ogenj, suženstvo in krvavi krst, zato je bilo tu vse bolj grobo, vse bolj surovo in vse bliže nekdanjim časom, vse bolj nenaklonjeno novostim: starejši običaji, starejši način bojevanja, a tudi poganstvo, bolj ukoreninjeno zaradi tega, ker češčenja križa ni prinašal ljubezniv